

Список використаних джерел і літератури:

1. Гриневич Я. Катря Гриневичева: біографічний нарис. Торонто: Гомін України, 1968. 95 с.
2. Животко А. Історія української преси. Київ: Наша культура і наука, 1999. 368с.
3. Кісь О. Українські жінки у горнилі модернізації. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 304 с.
4. Олійник Н. Жіноча преса в Україні: минуле та сучасність. Львів: Незалежний культурологічний часопис «І», 2002-2003. № 27. С. 132 -150.
5. Орлова Т. Українська жіноча преса від минулого до сучасного у світлі історіографії. Київ: Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. Вип.97. С. 48-53.
6. Передирій В. А. та ін. Жіноча доля на тлі доби: літопис жіночого руху у світлі українських видань. Київ: Дослідницький центр історії української преси, 1998. 120 с.
7. Сушкова О. Періодичні видання для жінок в Україні: динаміка розвитку та концептуальні особливості. Суми: СумДУ, 2009. 144 с.

Невміта Юлія

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРТІЙНО-РАДЯНСЬКОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ НОМЕНКЛАТУРИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ХОДІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ МТС У КІНЦІ 50-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

На основі архівних та опублікованих джерел досліджуються деякі аспекти зміни висхідних засад добору сільськогосподарської номенклатури Черкащини у 50-х роках ХХ століття. Зроблена спроба визначити позитивні та негативні наслідки цих процесів для сільського господарства області у досліджуваній період.

Ключові слова: *освітній рівень керівників, реорганізація, сільськогосподарська номенклатура, реформи, сільськогосподарське виробництво.*

On the basis of the archive and published sources some aspects of changes of the primary points of the selection of the agricultural nomenclature of Cherkassy region in the 1950s of the 20th century are experimented. The attempt to mark positive and negative results of these processes for the agriculture of the region in the experimented period is made.

Keywords: *the educational level of the leaders, the reorganization, of the agricultural nomenclature, the reforms, the agricultural production.*

Період хрущовського десятиліття, як ні жоден попередній, чи наступний, несе в собі колосальний реформаторський багаж. І ним варто було б скористатися у сьогоднішні при розробці комплексної, економічно обґрунтованої та потенційно життєздатної стратегії розвитку аграрного сектору економіки незалежної України.

Чільне місце у загальному контексті управлінських реформ займає реорганізація МТС [5, 45]. Розв'язання цього питання суттєво позначилося на розвитку аграрного сектору й вплинуло на долю українського села. Це яскравий історичний досвід, який висвітлює теоретичні й практичні аспекти процесу передачі сільськогосподарської техніки у власність колективних господарств та розповідає про становлення ремонтно-технічних станцій (РТС).

Варто зазначити, що машинно-тракторні станції, як дітище командно-адміністративної системи матеріально не були зацікавлені у зростанні колгоспного виробництва й підвищенні його ефективності, оскільки, основними показниками в їхній праці були обсяги виконаних робіт, а не кінцевий результат господарювання колгоспів [2, 429]. Загострення суперечностей, що виникли у відносинах між МТС і колгоспами, вимагали якнайшвидшого вирішення.

Зауважимо, що на 1958 рік ця ідея була вже далеко не новою. Вперше вона була висловлена ще на початку 30-х рр. минулого століття. Теоретичною розробкою цього питання в різний період займалися провідні економісти Радянського Союзу, а вкінці 1950-х років шляхи розв'язання цієї проблеми намагалися віднайти керівники колгоспних господарств, оскільки, у добу «відлиги» потреба в реорганізації МТС та передачі сільськогосподарської техніки колгоспам не лише назріла, але й мала серйозне теоретичне та практичне підґрунтя для своєї реалізації. Тому прийняття Верховною Радою СРСР 5-го скликання 27-31 березня 1958 року Закону «Про подальший розвиток колгоспного ладу та реорганізацію машинно-тракторних станцій» стало закономірним завершенням цього процесу [4].

Перед початком реорганізації МТС була здійснена певна підготовча робота. Зокрема, у березні 1958 р. проведено так зване всенародне обговорення рішення партії [2, 432]. У Києві в цей час також відбулася широка представницька нарада, на якій було прийнято рішення про порядок передачі сільськогосподарських машин із МТС у колгоспи [7, 52-53].

Крім того, Хрущов вказував на те, що для обговорення цієї проблеми в період з 1 по 25 березня відбулося 576 тис. 879 загальних зборів, на яких були присутні 49 млн. 909 тис. трудящих, із них виступало понад 3 млн чоловік. За цей час редакції центральних, обласних і міських газет, журналів, радіо й телебачення отримали близько 126 тис. статей і листів із пропозиціями щодо реорганізації МТС. З них близько 103 тис. було опубліковано [6, 92].

Аналіз архівних документів вказує на те, що більшість керівників-практиків Черкащини, які обіймали номенклатурні посади у кінці 50-х початку 60-х років ХХ століття, прихильно зустріли вищевказану реформу. Свідченням такого стану справ є протокол загальних зборів колгоспу «Здобуток жовтня» Тальнівського району Черкаської області, в

якому зазначалось, що голова правління І.Ф. Дубковецький у своєму виступі наголосив на цілковитій обґрунтованості й справедливості рішення про передачу техніки колгоспам [1, 12]. Авторитетний діяч колгоспного руху категорично заперечив твердження про неспроможність вести господарство без МТС [1, 14].

У ході реорганізації МТС велика увага приділялася кадровому питанню й освітньому рівню керівників. Ба більше, комплексне вивчення даної проблематики на регіональному рівні, зокрема реалізація реформи на теренах Черкаської області, дає підстави стверджувати про те, що у зв'язку з передачею техніки господарствам, значно зросла роль сільськогосподарської номенклатури. Від них вимагалось більше організаторських здібностей, глибших знань з агротехніки й механізації. Проте, ще багато голів колгоспів, завідувачів фермами, бригадирів не мали спеціальної освіти. Переважна більшість із них, маючи виробничий досвід, добре виконувала свої обов'язки, але для розв'язання складних питань сільськогосподарського виробництва їм не вистачало спеціальних знань [3, 15].

Однак, неможливо не помічати тих негативних моментів, які мали місце в ході реалізації цієї реформи. Адже, реорганізація МТС, запланована як засіб зміцнення господарської самостійності колгоспів, насправді підірвала фінансове становище абсолютної більшості з них, ще більше посилила їх економічну залежність від держави [2, 439]. Оскільки, відразу розрахуватися за техніку могли не всі господарства, тому погашення боргу вимагало жорсткої економії, в тому числі й на оплаті праці, що спричинило зниження вартості трудодня. Разом із тим, утримувати техніку в належному стані також було дорого, не всі колгоспи могли це собі дозволити.

Колгоспи, отримавши значну, в порівнянні з минулим періодом, свободу дій, все ж справжніми господарями на землі не стали. Міцний ланцюг, що тримав їх у залежності від адміністративної системи, так і не був розірваний. Механізм, за допомогою якого держава без особливих проблем отримувала від колгоспів усі потрібні їй ресурси, продовжував активно функціонувати [2, 439].

Авральний темп реалізації реформи, вона була проведена за 1 рік, спонукав появу чисельних зловживань: завищення ціни на техніку, продаж невідремонтованих машин. Все це негативно впливало на ефективність діяльності номенклатури Черкащини.

Негативні наслідки для реформування системи матеріально-технічного обслуговування колгоспів мала поспішність і самих керівників, які намагалися якнайшвидше відрепортувати про виконання намічених завдань. Вона поставила під загрозу дискредитації прогресивний за своєю суттю захід, і він через це не приніс очікуваних результатів. Зокрема, у довідці про наслідки діяльності Головного управління матеріально-технічного постачання і РТС МСГ України за 1959 р. зазначалося, що в

окремих областях мали місце значні завищення обсягів ремонтних робіт сільськогосподарської техніки. Зокрема, йшлося і про те, що дев'ятимісячний план ремонту комбайнів у Черкаській області був перевиконаний на 220% [8, 5].

Ліквідація МТС була єдиною економічною реформою Хрущова, що пережила його. Через свій радикальний характер вона не залишилася просто реорганізацією, а заклала на перспективу свого розвитку глибші й докорінні зміни [2, 439].

Список використаних джерел і літератури:

1. Державний архів Черкаської області (Держархів Черкаської обл.). Ф. Р-2552. Оп. 1. Спр. 2. (05.02.54-19.08.54). 292 арк.
2. Історія українського селянства. Нариси в 2-х т. Т. 2. К.: «Наукова думка», 2006. 653 с.
3. Котов І.І. Більше готувати спеціалістів сільського господарства. Колгоспник України. 1958. № 6. С. 15.
4. Сборник законов СССР и указов Президиума Верховного Совета СССР. 1938-1967: В 2-х т.. Т. 1.. М.: Изд-во «Известия советов депутатов трудящихся СССР», 1968. С. 295-299.
5. Туренко В.В. Управлінські реформи в сільському господарстві у добу М. Хрущова. Наукові праці. Т. 83. Вип. 70. Історичні науки. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. С. 45-49.
6. Хрущов Н.С. Строительство коммунизма в СССР и развитие сельского хозяйства. Т. 3. М., 1961. С. 92.
7. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). Ф. 1. Оп. 80. Спр. 1252. (03.02.58-20.12.58). 122 арк.
8. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 80. Спр. 1270. (05.01.59-21.12.59). 157 арк.

Перегняк Ігор

АНАРХІЯ ТА АНАРХІЗМ: СПРОБА ДЕМІФОЛОГІЗАЦІЇ

У статті здійснена спроба виявити, розглянути та проаналізувати найбільш розповсюджені стереотипи, пов'язані з поняттями «анархія» та «анархізм». Також тут йде мова про те, як описують анархізм самі його теоретики, тобто розвінчуючи чи спростовуючи міфи про ці страшні слова.

Ключові слова: *анархія, анархізм, хаос, утопія.*

The article attempts to identify, review and analyze the most common stereotypes associated with the concepts of «anarchy» and «anarchism». Also, here we are talking about how theorists themselves describe the anarchism, that is, deciphering or refuting the myths about these «terrible words».

Keywords: *anarchy, anarchism, chaos, utopia.*

Анархізм як суспільно-політична течія не втрачає актуальності, а пов'язано це з тим, що сучасні анархісти пропагують статеvu рівність замість патріархату, самоуправління замість ієрархії, також анархісти є